Ч. 99 (12.465). Львів, четвер 6. травня 1930. Postowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік LI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 27·50 „
Річно 55·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції 29-41.
„ Друкарні 29-28.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Надзвичайна сесія сойму чи „душення за горло".

Львів, 6. травня 1930.

Крутити можна лише до деякого часу, в якому треба рішатися — сюди чи туди. Тактика звозікати й відкладати рішення тріває у Польщі вже близько чотири роки, бо розпочалася зараз після вречення президента Войцеховського, коли вирине питання — як далеко доводити наслідки травневої революції. Але всеж, впродовж цих чотирьох років було чимало моментів, у яких не досить було славної вже сьогодні „виминаючої відповіди", а треба було казати ясно „так" або „ні", хоч як небажано й немило було викликувати безпосередні льоґічні наслідки такої ясної відповіди.

Нині знову надходить хвилина, коли розвиток випадків примушує марш. Пілсудського розпочинати новий етап у боротьбі за устрій Польщі та в боротьбі за владу. Сьогодні вже не пишеться, що рішення залежить від уряду, верховної влади чи якихось „рішаючих чинників", але кажеться про ситуацію так, як вона дійсно від чотирьох років виглядає: що прецінь-ключ до внутрішньої ситуації у Польщі від травневого перевороту находиться виключно в руках творця перевороту, людини, яка розпоряджає не лише армією, але взагалі цілим державним апаратом. Тому теж нині від становища марш. Пілсудського буде залежати: які наслідки матиме зголошення внеску польської опозиції на скликання надзвичайної сесії сойму.

Знаємо з 4-ох точок „ультиматума" марш. Пілсудського, які спричинили невдачу місії марш. Шиманського, що марш. Пілсудський бажав би щонайменше пів року правити без сойму. Тому теж льоґічною послідовністю було негайне зачинення сесії в дні, коли був принятий бюджет. Однак 8-го травня має на руки президента республики вплинути заява шости польських клюбів лівиці і центра у справі надзвичайної весняної сесії. У відповідь на ту заяву можна або найдальше до двох тижнів скликати сесію або сойм розвязати й одночасно розписати нові вибори. Кожний інший вихід з ситуації був би протиконституційний. Скликання сесії рівнялось би зреченню зі згаданих ультимативних умов, іншими словами безперечний, бодай моральний успіх опозиції. Розписання виборів у нинішній час було би свідомим наражуванням себе на поразку, свідомим кроком вперед на шляху — ліквідації власної системи. Бо нема сумніву, що в таборі санації таки здають собі справу з великого зросту опозиційних настроїв у краю. Який звіт із своєї „інспекційної" подорожі по Польщі привіз до Варшави б. премієр д-р Світальський — не знаємо, але досить прочитати оп хочби виводи б. воєводи Дунін-Борковського, які містимо на іншому місці, аби пізнати, що надія на нові вибори ніяк табору санації не захоплює. Так ось обі конституційні відповіди на заяву опозиції — урядові немилі.

Не диво, що в цій ситуації, коли треба рішатися, коли треба казати „так" або „ні" й із цієї своєї відповіди витягати бодай найбільш безпосередні висновки бодай на найближчі дні-тижні, — в урядовому таборі помічується нервозність і дезорієнтація. Зміст частих в останніх днях розмов прем. Славека в марш. Пілсудським для широкої публики остається, очевидно, тайною. Ця таємність збільшає лише нервозність настроїв, яка в свою чергу виладовується — у повені нових поголосок. „Останне видання" варшавських поголосок на тему долі заяви польської опозиції про надзвичайну соймову сесію реєструє дві версії — цілком взаємно суперечні. Одна з них каже про рішення уряду вволити волю опозиції, скликати наприкінці травня сойм та предложити йому до полагодження низку першорядної ваги справ (головно господарського характеру), друга знову твердить, що сойм таки більше не збереться, а нові вибори будуть головним боєм, в якому санація буцімно сподіється (?) виграти. Що більше, варшавська ендецька преса („Вечур", а за ним усі инші) покликується на розмову якогось санаційного посла з премієром Славеком, у якій цей останній ніби то заявив, що уряд свідомо займає вижидаюче становище глядача й не перешкаджає опозиції консолідуватися, аби щойно ще „силою вхопити ворога за горло і здусити його!".

Як бачимо, розпрятність надзвичайно широка: від співпраці уряду з соймом над нормалізацією міжнародніх звязків (ратифікація ліквідаційної та торговельної умови з Німеччиною і додаткової торговельної умови з Францією), над усуненням деяких найбільших внутрішньо-господарських болячок (новелізація промислового й оборотового податку) та над реформою адміністрації (самоуправні закони) — аж до ловлення і душення за горло. Але на такий розмах може дозволити собі кавярняна та кулюарна сплетня, яка оперує передовсім фантазією. І скликати сойм і здусити його за горло, уряд одночасно не зможе.

Або тривання на позиціях, залеґалізованих соймом в літі 1926 р., коли то вибрано марш. Пілсудського президентом республики та поширено прероґативи верховної і виконавчої влади відповідною зміною конституції (2. VIII. 1926), або завернення на позиції — самого перевороту. І ця дилема знову мусить бути у звязку з домаганням скликати сесію рішена. На як довго це рішення має обовязувати, це інша річ, але рішити щось конкретно і негайно треба.

Уряд є глядачем маневрів польської опозиції. Ми є глядачами маневрів обох таборів, опозиційного та правлячого. До боротьби за владу не мішаємося. Під заявою скликання надзвичайної сесії сойму українських підписів нема. Але, очевидно, вся ця історія далеко не є нам байдужа, бо вона й нас забагато коштує.

З польської преси.

„Виборчі шанси".

Під таким заголовком появилася у львівській „Ґазеті Поранній" з дня 7. травня ц. р. на передовому місці стаття б. львівського і познанського воєводи ґр. Дунін Борковського, в якій він застановляється зі становища нинішнього дня над перспективами майбутніх виборів до законодатних установ Польщі. Міркування автора на цю тему дуже цікаві і тому варто з ними познайомити наших читачів.

У звязку з загостренням відносин між польськими опозиційними ґрупами й урядом, у звязку з відомим становищем марш. Пілсудського до теперішнього сойму, а далі у звязку зі знаними енунціяціями голови теперішнього польського уряду в Польщі стала актуальною справа нових виборів. П. Д. Борковський стверджує, що одною з признак недалеких виборів є і та обставина, що бебеки не беруть участи в доповняючих виборах і то навіть у такій окрузі як Виленщина, де вони малиб виглядн на поважні сукцеси.

„Теперішню виборчу ситуацію — каже автор — слід оцінювати зі становища нинішнього дня. Невідомо ще, з якою концепцією піде до виборів уряд, так само як невідомо, чи буде він розпоряджувати грішми на вибори. Невідоме також остаточне уформування виборчих сил і бльоків, хоч вони вже зарисовуються. Опозиційні партії рахують тепер на опозиційний настрій у краю, а симпатики уряду думають, що абстиненція виборців причиниться до сукцесу урядових лист.

„На загал стримаються від голосування при виборах спокійні елементи, особливо по містах. На селі голосують завсіди на загал радо, якщо вибори відбуваються в неділю. Спокійні елементи голосують все з урядом, яким він не був би. Тому абстиненція виборців є все некорисна для уряду з виняткем випадку, коли абсентуються спокійні елементи національних меншостей, не бажаючи йти ні проти уряду ні за листами не свого народу.

„Рахування опозиції на настрої є теж оманне. Передовсім без грошей, а грошей у нас ніхто не має, не можна провадити поважно орґанізації виборів. Богато партій втратило свою партійну орґанізацію на селі. Врешті досить важко ствердити, чи опозиційний настрій вкорінився глибоко серед сільського населення. А незалежна інтеліґенція, тепер на загал опозиційна, має дуже малі впливи на сільське населення. У нашій дільниці становище українців при виборах дуже важне. У львівському й станиславівському воєвідствах около 30 проц. українців (в ориґ. русинів) голосувало на проурядову листу одинки. В цілій нашій дільниці українці пішли до виборів сильно розбиті. Тепер видається майже певним, що українці сконцентруються на меншій скількости лист, а то передовсім з причини зближення між УНДО і соціяльно-демократичною партією (!) Натомість все вказує на те, що більшовизуючий Сельроб поробить більші прірви в українських мандатах, ніж це було при попередніх виборах. Очевидно цей стан на проурядову польську листу зменшиться серед українців наслідком непопуляризації уряду (?)".

„Нема надії, щоби втрати, які понесе в українських голосах уряд на користь українських лист, могла відбити яканебудь інша польська партія. Зовсім виключене, щоби їх здобула народова демократія (ендеція). Польські селянські партії не є тепер краще зорґанізовані від селянських українських партій. Національна меншість може голосувати тільки на чужі урядово-державні листи, ніколи на листи національні або професійні. На ці останні голосує тільки у моменті, коли не має власних лист цього типу".

Далі автор розглядає можливість поодиноких виборчих бльоків. При останніх виборах поляки здобули, на думку автора, всі мандати у Сх. Галичині тому, що бльок одинки з хадеками зібрав найбільше голосів. Тепер справа стоїть у тому напрямі під великим знаком запиту. Сили селянських польських партій і ендеків зросли. Елементи, що йшли передше за одинкою, які вийшли з польської демократії, поступовців та людовців, тепер не здецидовані йти з санаторами. Якщо вони не створять власної листи, то їх голоси розділяться між ППС, ендеків і проурядовий табор. На східньогалицькому терені треба рахуватися, на думку автора, з більшим розбиттям польських і зі значним скупченням українських голосів при майбутніх виборах.

„На Волині — читаємо далі у статті — ситуація представляється ще значно гірше. Одинка здобула там багато мандатів, але при уневажненні інших лист. Уневажнені листи, головно українські, отримали декуди більше голосів ніж одинка".

На терені цілої Польщі вислід нових виборів не ріжнився би дуже від висліду з останніх виборів. Але нема сумніву, що по містах ендеки здобулиб більше голосів. Та ці їх здобутки не булиб поважні, бо по містах переважають жиди, які голосують на свої листи, а якщо коли на польські то всеж ніколи на ендецькі. На загал міські голоси дають 66 мандатів у Польщі. Ендеки мусітимуть ділитися ними з робітничими партіями, хоч і уряд дещо з цього добуде. А що на селі впливи ендеків малі, то вони не моглиб здобути мабуть більше мандатів як мають.

ППС теж не може, на думку автора, надіятися на зріст мандатів, бо на селі впливів не має, а в місті має поважну конкуренцію в комуністах. Урядові листи втратять богато по містах і на східних теренах, але не можна передбачити, чи втратять у польському селі.

„В остаточних підсумках — кінчить автор свою статтю — здається, що в теперішню пору зискалиб на виборах передовсім комунізуючі меншостеві партії (?), а на територіях з польською більшістю в деякій мірі селянські партії. Ендеція, якщо зрослаб, то не дуже. ППС можливо зможе зберегти свою давню чисельність. Тільки безпартійний бльок співпраці з урядом *стратив би* безсумнівно, але не припускаю, щоб дуже богато".

Ця оцінка виборчих шансів при майбутніх виборах є першою цього роду в польській пресі. Очевидно, що найде вона відповідний відгук у

польській пресі, але цей відгук теж навіть — приближений висліду майбутніх виборів не означить. Все це належить до ділянки здогадів і ворожби. На одне з наведених міркувань п. Богдовського погодяться напевно усі, а саме, що ББ повинен при нових виборах бодай дещо провалитись. А може ця стаття, написана в такій формі, має бути для Безп. Бльоку пересторогою перед новими виборами? — Може?!

За відродження народу.

Під вагу пластового виховання серед молоді і цілої суспільности.

I.

До найкращих установ, які у нас в останніх 20 роках появились, належить організація пласту (скавтінгу), зложена з наших ідейних хлопців і дівчат. Ця установа може не всьому нашому загалові зрозуміла. Тому, приглядаючись їй з боку й оцінюючи її вагу для нашої будучности, хочу сказати тут про працю наших молодих орлят у пласті кілька слів.

II.

Пластовим рухом своєї молоді займаються нині дуже живо всі культурні народи, покладаючи на цю сторінку у вихованні молоді поважні надії. Цю працю піднято й у нас та осягнено вже чималі успіхи.

Праця в пласті починається від фізичної роботи: від гімнастичних вправ, спортових забав, прогульок і вандрівок, котрі молодих дітей так бавлять і притягають. Ці змагання вяжуться з поученнями із гігієни, котрі вказують дітям: як мають поводитися у всяких хвилях життя, як зберігати і кріпити своє здоровля, як берегтись від недуг. Тут переводиться засада: „в здоровім тілі — здорова душа".

Але разом з фізичними вправами й іграми йде тісно і могучий моральний вплив на молоді душі, вводиться гармонія між тілом і душею. Я вкажу це наглядно хочби на деяких примірах. Прогульки і вандрівки мають на меті загартувати молодь на всякі труди і невигоди життя; але в цьому ділі є також ідейна сторона: щоб молодь пізнала рідний край, зрозуміла потреби й недолю свого народу та загрівалась до любови й жертви для нього.

Приписи гігієни наказують пластунам повну здержливість від алькоголю і тютюну. І тут діється диво: коли в звичайному житті хапаються легкодушні діти за напиток або тютюн, то ставши пластуном, уважають уже довгом своєї чести постояти твердо і незрушимо при постанові пласту. І яка сила волі, яке панування над собою, які характери витворюються через це в молодім поколінню! Нераз стрічаємося з тим, як на гостинах подається гостям якийсь напиток або папіроски, а молодий пластун відповідає з повагою: „Я пластун і не вживаю того". А які то благодати пливуть з цеї постанови! Скільки то гроша заощадять ті люди в дальшім своїм житті, скільки здоровля збережуть, скільки віку продовжать собі! Багато старців може з власного досвіду потвердити, що коли досягли глибокого віку й удержались фізично та умово сильні, то завдячують це тому, що не вживали ні алькоголю ні нікотини.

III.

А тепер про моральне виховання у пласті. Головне правило поручає членам: вірність Богу і вітчині, послух пластовим законам і старшині та несення помочі своїм ближнім. Ті постанови розуміють і виконують там в дуже широких розмірах. Припис вірности Богу містить сповнення божого закону у всіх життєвих ділах, пошану для своєї церкви й обряду та піддержування їх поваги і світлости. Припис любови вітчини поручає членам познакомлюватися з минувшою і теперішньою долею рідного народу, пізнавати його недостачі й потреби та змагати у своїй дальшій праці до їх усунення. Для цеї цілі служать пластові бібліотеки, студії рідної історії і літератури, виклади старших і звіти з власної лектури молодих членів, поширювання свого знання, а крім того підготовлювання себе вже наперед до тої місії, яку дана одиниця малаб серед своєї суспільности сповнити в дальшому житті. Припис послуху пластовим законам і старшині наставляє молодих людей підчиняти для загальної справи особисту волю під керму інших, а власне добро піддавати загальному добру.

Відповідно до тих завдань назначується членам ще окремі прикмети й обовязки, які пластуни малиб супроти себе й інших завсіди сповняти. І так поручається їм, щоб завсіди були словні, совісні, точні у своїх обовязках і ощадні; у відношенні до інших членів — братерські, учинні, зрівноважені, веселого духа, у всяких підниманих ділах доброї віри в корисний успіх тої праці, а в громадських справах карні, здорової думки і пожиточні. Ось які засади мають присвічувати пластовим членам у всіх їх ділах і цілому їх житті!

Ці прикмети стають уже замітні серед тих молодих кругів, що гуртуються в пластовій уладі. А коли ця праця огорне широку суспільність, то можемо кріпитись надією на кращу будучність: ті хиби, що їх всякі лихоліття до нас нанесли, будуть щезати, а зате завернуть у нашім народі ті красні чесноти, які йому віддавна були природні. Словом: за такою працею отвирається надія на моральне відродження народу.

Проф. о. Александер Стефанович.

Преважна справа.

Нам треба скріпити опіку над ремісничою молодю.

На українських землях в Польщі є чимало польських державних фахових шкіл, у яких більшість учнів є української народности. Не зважаючи на те, у тих школах дуже часто є такі відносини, що української мови не можна почути не тільки на шкільних викладах, але навіть у приватних розмовах учнів.

На підставі арт. 8 і 9 закону з дня 31. липня 1924 р. В. З. ч. 79, поз. 766, можна замінити державну фахову школу, чи школу, основану й удержувану самоврядуваннями, з польською викладовою мовою на двоязичну: польсько-українську, якщо цього зажадають батьки учнів української народности, що творять 40 проц. загалу учнів даної школи (див. розпорядок міністра рел. вір. і прилюдної освіти з дня 7. січня 1925 р. В. З. ч. 3, поз. 33). З практики знаємо, що дуже тяжко добитися у тих шкільних плебісцитах бажаних успіхів. Але це нас не може здержати від боротьби за наші слушні права.

Крім праці у напрямі урівноправнення української мови в фахових школах мусить наше громадянство звернути особливу увагу на **національно-громадянське виховання** нашої ремісничої молоді, що ходить до польських фахових шкіл. У тій цілі необхідно влаштовувати для неї ріжні курси, особливо курси українознавства, зацікавити її українським співом та вжити всіх засобів на те, щоби втягнути українську молодь до українських організацій, як Пласт, Луги, Соколи, Просвіти тощо.

Здається, що зовсім зайвим є нагадувати, яку визначну ролю відограє ремісничий стан у боротьбі за здобуття міста для тої, чи іншої нації. **І тому не сміє нам пропасти ні один молодий ремісник, чи кваліфікований робітник, що вийшов з української родини.** За цю важну працю повинні взятися всі наші культурно-освітні організації.

Громадянин.

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

Складайте жертви на оселю українських робітників пера в Ямнім!

ЛЮБОВ ДОСТОЄВСЬКА.

Достоєвський і Україна.

(Докінчення.)

Шведка і українець. — Любов до мистецтва. — Праця і смерть Достоєвського.

Батько другої жінки Достоєвського Іванович Сніткін був українського походження. Його предки були козаками і жили на березі Дніпра коло Кременчуга. Називався Снітко. Коли Україна злучилася з Росією, перейшли Снітки до Петрограду і змінили своє українське імя Снітко на Сніткін. Сніткіни жили в Петрограді згідно з українськими традиціями.

У тім часі була Україна під впливом католицьких священиків, що мали славу добрих вихователів молоді. З тої причини віддав дід другої жінки Достоєвського, Іван Сніткін, хоч православний, свого сина Григорія до єзуїтської колегії в Петрограді. Григорій був боязкий, вражливий, романтичний. Маючи 35 літ, оженився зі шведкою панною Марією Анною Мільтопеус. Українець Григорій Сніткін і шведка Марія Анна згоджувалися зі собою: самопевна шведка приказувала, боязкий українець слухав.

Коли підросли діти, повстали в хаті Григорія Сніткіна, доброго, сентиментального, романтичного, дві партії. Шведську партію творила — мати і старша дочка Марія, українську — батько і молодша дочка Анна: шведи розказували, українці слухали і — воркотіли. Коли Достоєвський унаслідив по українцях карі очі і свою добру усмішку (по своїй українській матері), так його друга жінка Анна, унаслідила по українцях вражливість, містицизм і цю нещасливу нерішучість українців, яка спричинює вагання між тисячею рішень, а через те перемінює найпростіші справи в драми а часом в мельодрами.

Але в другій жінці Достоєвського плила й норманська кров, що силує до праці, що не боїться небезпеки і труда, а шукає їх. Щоби могти жити самостійним життям, навчилася стенографії і стала стенографкою Достоєвського, якого знала із його творів. Її батько Григорій був очарований українською поезією перших творів Достоєвського, а так само і Анна. Коли Достоєвський вернув з Сибіру, ціла родина просто розривала його повість „Понижені і покривджені".

Коли Анна Сніткін пізнала Достоєвського, мала 19 літ, а Достоєвський 44. Авторка думає, що те, що молода Анна рішилася стати жінкою Достоєвського, хоч він був від неї багато старший і епілептик, можна пояснити лиш грецькою любовю до мистецтва, унаслідженою по українцях, і норманською кровю. Коли Анна побачила, що великий письменник хоровитий, змучений, переслідуваний вірителями, використовуваний свояками, її норманське серце рішило заопікуватися Достоєвським.

Найперше рішила Анна вирвати Достоєвського з рук видавця Стеловського. Писала довше, в ночі переписувала, так, що „Грач" був скінчений в означений час, з чого Стеловський був дуже мало вдоволений. Коли Достоєвський з Анною оженився, старалася рідня Достоєвського розєднати жінку з мужем, що їй і вдалося. Достоєвський і жінка хмурилися на себе, а були загорді, щоби справу розяснити. Достоєвський сидів у своїй кімнаті, і замість працювати, нарікав, що не має щастя, а Достоєвська плакала в своїй кімнаті. Щоби цьому покласти край, заставила Достоєвська свою виправу — порцеляну, срібло, кухонну посуду — і виїхала з мужем в Европу. Достоєвська була доброю жінкою. По звичаю шведок шанувала свого мужа і навчила своїх дітей поважати і любити батька.

Достоєвські поїхали до Дрезна, звідти до Баден-Баден, де Достоєвський став грати в рулєту, з Баден-Баден до Мілано і Фльоренції, з Італії через Прагу до Дрезна. Достоєвська затужила за рідною землею. Достоєвський почував себе добре на чужині, але хотів також вертати до дому, бо боявся, щоби не відчужився від Росії. Мабуть відчував, як мало був поселянином.

Достоєвський мав трудноші з російською мовою, здається тому, що ця мова була незнаною його предкам. По повороті зачала Достоєвська бій з вірителями. Щоби сплатити довги, завела Достоєвська найбільшу ощадність. Сама шила одіж, робила дітям кожушки, не ходила до нікого, рідко до театру. Достоєвський жив у Петрограді самітно. Студенти не забули йому Раскольнікова і рідко кликали його на літературні вечорі, тимбільше, що в „Бісах" сказав їм Достоєвський ще виразніше, що революціонери в своїй державі — це божевільні.

Вкінці довги були заплачені. Тепер Достоєвський зачав видавати „Денник письменника", в якому взивав російську інтелігенцію, полюбити простий народ і почати працювати для нього, а не наслідувати сліпо европейський лад. Але російська інтелігенція не розуміла Достоєвського. Не пішла назустріч народові, висіла дальше між Росією і Европою і — пішла над безодню.

Скінчивши „Братів Карамазових", кинувся Достоєвський знов до „Денника письменника". Перше число 1881 містить цілу програму. „Не погорджуйте", звертається Достоєвський до інтелігенції, „народом, забудьте, що він був вашим кріпаком, шануйте його думки, любіть те, що він любить. Коли будете йому насильно накидувати европейські уладження, яких не буде розуміти і не схоче приняти, то скоро прийде час, коли народ у своєму гніві звернеться проти вас і найде собі іншого вождя. Помножіть народні школи, будуйте залізниці, а передовсім творіть добру армію, бо Европа ненавидить Росії".

Достоєвський умер 1881 р., маючи 60 літ. Перед смертю попросив жінку, щоби отворила навгад його біблію з вязниці і щоби перечитала перші рядки, що їй впадуть в очі. Достоєвська читала голосно стримуючи сльози: „Та Іоан недопустив його говорячи: Мені самому треба в Тебе хреститися, а Ти йдеш до мене? А Ісус відповідаючи йому, рече: „Не здержуй мене, бо годиться нами чинити всяку правду". Коли він почув ті слова Христові, роздумував хвилинку, а опісля

З передвиборчого руху на Волині.

ДУБЕНЩИНА. Дня 23-го квітня ц. р. відбулося заходом дубенського Повітового Комітету УНДО велике віче в селі *Радшин*. На віче зібралося багато селян з доокличних сіл. Промовляли посол Вислоцький і член Пов. т. Комітету УНДО в Дубні п. Кибалюк. Село Радшин належить до свідоміших сіл у повіті. В ньому є дуже багато українських національних часописів, місцева „пожежна сторожа" дає українські вистави і передплачує лише українські часописи. Крім одиники ніхто тут не влаштовував віч, сельроби не мають тут ніякого впливу, а на одиниці люди вже попеклися. Селяни одноголосно заявилися за Українським Національно-Демократичним Обєднанням і за листою ч. 18. — Дня 24 квітня ц. р. відбулося віче в селі *Підгайці*. Зібралося понад 200 селян. Промовляли посол Вислоцький і п. Кибалюк. Це село раніше йшло за сельробами з 8-ки, але тепер люди пізналися вже на розкладовій роботі посла Чучмая і хоч він улаштував своє віче в поблизькому селі Ашшені, на якому особливо накидався на УНДО, селяни не пішли за ним і всі заявилися за Українським Нац.-Дем. Обєднанням і за листою ч. 18. В селі є багато чехів, які також попеклися на одиниці і багато з них заявляється за листою ч. 18. — Дня 27-го квітня ц. р. відбулося велике віче під голим небом в селі *Судобичах*. Промовляли посли Вислоцький і Целевич. Віче пройшло серед дуже гарного настрою. Всі заявилися за листою ч. 18. Кількох хрунів хотіло перешкодити промовам послів, але саме селянство примусило їх успокоїтися. Коли під кінець віча люди почали співати „Ще не вмерла Україна", поліція силою розігнала віче. — Тогож самого дня посли Вислоцький і Целевич відбули друге віче під голим небом в селі *Білогородка*. Промови послів приняли селяни гучними оплесками й окликами „Слава українським послам!". Селяни в присутности поліції жалувались на неї, а зокрема вказували, що перед вічем поліціянт Колодій поздирав вічеві афіші і страшив людей, щоби не йшли на віче. — Тогож дня відбулося сельробівське віче в селі *Бокійма*, на якому виступав п. Заяць зі Львова. На вічу дійшло до бійки між селянами, а далі вмішалася до цього поліція. П. Заяця сильно побито, так, що він лежить у шпиталі. Крім нього побито кількох інших сельробів, а кількох арештовано.

ГОРОХІВЩИНА. В неділю 30. березня ц. р. відбулася в місточку *Дружкополі*, горохівського повіту, політична нарада для міщан Дружкополя. Салю філії „Просвіти" виповнили переважно молодші громадяни, яким посол о. д-р Пелліх пояснив програму Українського Нац.-Дем. Обєднання і ціль, з якою тепер Волинь приступає до виборів. Міщани вислухали з замітним зацікавленням реферату і висловили одноголосно признання й подяку Українській Парл. Репрезентації та просили заглядати до них частіше. — Тогож дня вечором відбулося в Дружкополі свято Шевченка, на яке запрошено о. д-ра Пелліха з вступним словом. Дуже старанно підготоване свято заходом місцевого свідомого організатора Луки Якимовича Іщука зібрало все українське громадянство Дружкополя, а крім цього багато поляків і жидів. — Дня 15-го квітня ц. р. відбулася в *Горохові* довірочна нарада запрошених представників горохівського повіту, на яку прибули посли о. д-р Пелліх і Великанович. На нараді присявних було кільканадцять міщан Горохова, а крім того представники з десятьох ґмін. По рефератах обох послів забрали голос деякі представники повіту, як Григорій Могилецький, інж. Григорій Миндюк, б. сенаторка Левчанівська і Пантелеймон Каштелян. Зокрема п. Григорій Могилецький у довшій промові вказав на вагу теперішніх доповнюючих виборів до сенату і запропонував вибір Повітового Виборчого Комітету. Комітет вибрано в такому складі: голова о. д-р Пелліх, І. заст. голови Григорій Могилецький, ІІ. заст. голови інж. Миндюк, секретар Андрій Веремчук, член Комітету Панталеймон Каштелян. — Дня 24. квітня ц. р. відбулося під проводом о. д-р Пелліха засідання Повітового Виборчого Комітету в *Горохові*. На ньому поділено цілий повіт Горохів на 22 вічеві округи, які по половині мають обслужити посли о. д-р Пелліх і Великанович. В отсих місцевостях повіту рішено відбути районові віча: Берестечко, Пінгани, Брани, Дружкопіль, ... Стрільче, Подберезе, Горохів, Галичани, Нозостав, Мислине, Терешківці, Будів, Кути, Звиняхи, Хорів, Ленів, Локоче, Луковичі, Губин, Затурці і Кісилин.

РІВЕНЩИНА. В дні 7-го квітня ц. р. відбулося велике повітове передвиборче віче в *Рівнім*. Зїхалися представники навіть з дуже далеких сіл повіту. На віче явилося аж двох референтів політичного відділу староства і комісар повітової поліції з кількома поліціянтами. На салі між вічевиками видно було в ріжних місцях кільканацять агентів. На вулиці перед входом до салі вешталися якісь підозрілі типи, які відмовляли селян від участи у вічу, мовляв віча не буде. Відкрив віче голова Повіт. Виборчого Комітету посол Максимович. На самому початку візвав присутніх до якнайбільшого спокою і поваги підчас нарад, бо кожне заколочення спокою використають представники влади для розвязання віча. Потім зясував вагу передвиборчих віч як засобу для освідомлення народніх мас і організації. З черги посол Васильчук основно виявснив вартість і значіння українського національного представництва, яке має вести роботу серед народу на всіх ділянках його життя і боротися за права народу на парляментарному терені. Згадавши про надужиття підчас виборів у 1928 р., пояснив, які завдання стоять перед народом на Волині при теперішніх виборах. Саму згадку листи ч. 18. приняли присутні бурними оплесками і тим виразно виявили, що до цих виборів підуть за 18-ою. В дискусії забрав слово молодий студент Яків Казимирський і з якоїсь книжочки відчитував програму соціялістів-радикалів та накидувався на УНДО, що воно, мовляв, є партією буржуїв і фабрикантів. Селяни не дали йому докінчити його теревенів і він зійшов зі сцени. Йому відповів посол Максимович. Підчас цього кількох молодиків почало перебивати мову посла Максимовича, а з цього скористало якихсь трьох темних типів, що були на салі і викликали замішання, яке використав начальник політичного відділу і розвязав віче. Зібрані запевнювали, що авантюру викликали конфіденти, а коли посли звернулися до представника влади, щоби притримав авантюрників, то він сказав, що це були сельроби. Розвязання віча не змінило настрою вічевиків. Навпаки — ще скріпило їх переконання, що до виборів вони повинні йти лише з ч. 18.

сказав до жінки: „Ти чула? Не здержуй мене! Моя хвилина прийшла, мушу вмерти". Потім висповідався, запричащався, закликав до себе дітей і попросив жінку, щоби ще раз отворила біблію і перечитала дітям про „марнотравного сина".

Коли мати перечитала, батько сказав до дітей: „Мої діти, ніколи не забудьте того, що ви тепер почули. Майте повну віру в Бога і ніколи не тратьте надії, що Він вам відпустить... Люблю вас дуже, але моя любов є нічим супроти безмежної любови Бога до всіх людей, що їх сотворив. І коли вам трапиться з нещастя допуститися гріха, не попадайте в розпуку, що Бог вам не вибачить. Ви — Його діти, покоріться перед ним як перед своїм батьком, просіть Його відпущення, і Він буде радуватися вашим жалем, так, як радувався наверненням марнотравного сина".

Про глибоку віру Достоєвського треба сказати те саме, що авторка каже про віру свого діда, т. зн. батька письменника: „Віра мойого діда Михайла була дуже мало подібна до містичної, істеричної, плаксивої віри російської інтелігенції. Мої земляки вічно нарікають на лихо, яке життя зсилає на всіх, винять Бога, лають, грозять кулаками небу. Литовська віра мого діда Михайла була вірою зрілого народу, що багато витерпів і багато воював. Єзуїти, а може також протестантське духовенство німецьких лицарів, до яких якийсь час належала Литва, научили литовців почитати Бога і послуху Його волі. Одно покоління побожних українців, що вважали духовний стан за найтарніший і найгідніший людини, дало розвоєви Достоєвських любов до Бога, тугу, зближення до Нього. У таких думках виховав мій дід Михайло свою молоду жінку, своїх синів і дочок".

—о—

Похорон Достоєвського був величавий. Такого ніхто не бачив перед тим у Петрограді. Ховали великого письменника як якого царя.

Переповів і переклав *Гр. Тимощук.*

Фермент серед комуністів на Рад. Україні.

З Харкова подають, що на Рад. Україні опозиційні настрої проти політики Сталіна зростають, наслідком чого розвязано кілька робітничих організацій за нарушення лінії партійної політики. Все це має на меті, зеднати партії більшість на XVI. конгресі партії, який відбудеться у недалекій будуччині.

Навіть серед червоної армії опозиційні елементи скликають збори й ухвалюють резолюції проти політики Сталіна.

На днях розвязано окружні партійні комітети в Кременчузі, Шепетівці і Конотопі.

Анґлія збільшує своє військо в Індії.

Минулої суботи з Мальти відплили до Індії нові військові транспорти і то не тільки піхоти, але й артилерії.

Справа ради м. Львова.

Директор самовр. департаменту внутр. справ Корсак (бувш. станиславівський воєвода) є тепер у Львові. Побуде тут із тиждень, а розглядає справи, звязані з міською радою Львова.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Українська мода.

Мода, то так як жінка — часом ніхто не знає чому вона подобається. Просто подобається і кінець. Так воно було з короткими спідничками, з великими капелюхами, з російськими романсами, з болгарськими вишивками. Запримічую, що тепер напала мода на українські мотиви в польській літературі. Всякі „творидла" П. Т. Мнішхувних, Стаськів і інших не можуть обійтися без української мережки. Як не сам пан дідич заговорить до Хриця чи Івана по українськи, то бодай панночка „зануці сментно думке украіньско":

„Там за гаю, при ручаю
Їхав козак на бугаю
Гей Гу!
Молодицьо моя гожа
Чи ти знаєш Запорожа
Гей Гу!"

Признаюся, що приємно мені стрінути в польській повісти таку квітку, вибрану з тяжким трудом зпоміж великого числа „сментних думек украіньскіх".

Але на повістях не кінець. Мода на українські мотиви перейшла і в драматичну літературу, чого доказом дві песи, виставлені львівським польським театром.

Одна з них „На Пшеломе", друга „Льве серца", а обидві про нас і до нас. Перша з них представляє події у Львові підчас нашої облоги в 1918 р., друга також події і також у Львові підчас нашої облоги в 1648 р.

„На Пшеломе" — штука, якої я більше боявся, коли йшов до театру. Ми вже так привикли до опінії сусідських істориків, письменників і мемуаристів, що я був приготований на сцени... згідні з тією опінією.

Перша дія:

Українські вояки не хочуть іти до бою, бунтуються проти своїх старшин, а ці женуть їх скорострілами і нагайками, бо їх підюдили в прольогу німці.

Друга дія:

Українські вояки ріжуть умисне затупленими ножиками малих дітей, насилують невинні матрони, в вільних хвилях виколюючи полоненим очі.

Третя дія:

Панічна втеча автохтонних окупантів. Українську старшину ловлять на найгорячійшім „інфлягранті", як заїдає крильце з малого орляти. Тріюм культури над варварством і епільог: „Кохаймисе!"

Тимчасом песа зовсім не виглядала так, як я собі викомбінував. Українці виходять там такими самими майже людьми, як їхні противники, не кусають, не ревуть ані гавкають. Трохи безпамятно виходять коншахти з німцями, але воно тільки слабо підкреслене.

Одно що я згадав, то справа безмертного „кохаймисе", яке вертиться мов рибка в полонці по всіх діях, але й це не є образливе, бо ми всі радо підемо на згоду, коли не буде за що сваритися.

Маючи такий досвід на першій штуці, пішов я на другу з легким серцем і з постановою висидіти до кінця.

Хмельницький — особа історична, всім знана і докладно описана, події тепер знані і описані, фантазія драматурга мусить обертатися в історичних рямцях.

А тимчасом:

Сидить собі „батько Хмель" на сходах ханського шатру, трохи випивший, а трохи зажурений. Випивший, бо зажурений, а зажурений, бо є чого журитися. Зрадив Річпосполиту і не знає, що робити, обложив 300-тисячною армією Львів і тепер боїться, щоби львовяни його не дуже набили. Біля „Хмеля" сидять полковники і теж випивші і теж зажурені. Ситуація ускладнюється, коли до Гетьмана приходять львівські парляментарі і жадають його утечі зпід Львова. Хмельницький спершу не хоче і каже війську наступати, але коли парляментарії витягають до нього шаблі — він мякне і проситься. Вони дарують йому життя, бо... це щойно третя дія, а ще є четверта. Потім підноситься задна куртина і видно хана, на високих бантах. Все паде ниць на землю, Хмельницький згинається в чотири погибелі, тільки парляментарії ні вусом не моргнуть. Хан сварить Хмельницького, на щастя коротко, бо бідний актор, що грав „Хмеля", був би не видержав довго у такій позиції.

Справа кінчиться щасливо для всіх. Хмельницький тікає ціло зпід Львова, а львовяни мають досить часу виголошувати промови на тему латання спільного даху і вдячности національних меншостей до більшости.

Правду сказавши, я кінця не бачив, а тільки довідався про нього, бо перед останньою дією вийшов. Колиб песа була менше нудна як несправедлива, я був би напевно висидів, щоби

побачити хоч одного культурного кňязика — Виговського. Він виступає аж у четвертій дії і навіть не припускає, що його колись підступно згладять зі світа.

Я вийшов і думав, яка то буде слідуюча „українська" песа. На мою думку добре було б узятися до короля Данила. Можна представити його в медвежій шкірі, як сидить на Чортівській Скалі і плаче, що нема кому зробити порядку в Галичині.

Галактіон Чіпка.

Рік праці.

З діяльности Українського Гігієнічного Товариства.

В здоровому тілі здорова душа! Отсей клич старається „Українське Гігієнічне Товариство" здійснювати, дбаючи про поборювання недуг, які десяткують наш нарід та про піднесення суспільного здоровля. Читачі нашої періодичної преси нераз стрічалися з „Українським Гігієнічним Т-вом", що поміщувало в газетах цінні статті з царини гігієни та суспільного здоровля, а також ріжні поучення на часі.

Короткий час, бо заледви один рік минув, як основано це дуже потрібне й хосенне Товариство, яке вже може виказатися неабиякими успіхами. Друкований звіт „Українського Гігієнічного Т-ва" за час від 21. січня 1929 до 28. лютого 1930 обіймає 11 сторін друку.

В минулому звітовому році виголошено 151 викладів у Львові й околиці, 16 викладів у Кракові для тамошніх українських заточенців, 10 викладів на Поліссі, Холмщині та Волині, 8 відчитів у борщівськім повіті і 20 в інших місцевостях — всі на теми суспільної гігієни. Теми викладів були між ін. такі: ділання нікотини, догляд над дитиною, як доглядати хорого, пошесні захорування, новотвори, роля комах у пошесних недугах, перша допомога хорому та інші. Крім того „У. Г. Т." устроїло санітарний курс для старших пластунок у Львові, на якому прочитано 12 лекцій з ріжних ділянок клінічної та суспільної медицини.

Дуже багато праці присвятило „У. Г. Т." поборюванню страшної недуги — туберкульози (сухіт). У звітовому році виголошено 100 відчитів про туберкульозу (з того 30 по містах, а 70 по селах) для близько 13.000 слухачів. У пресі поміщено 13 популярних викладів про туберкульозу та її поборювання. Уладжено „Туберкульозний Трьохденник" з виставою та відчитами про поборювання туберкульози.

У травні 1929 р. відкрило „У. Г. Т-во" Туберкульозний Диспансер (порадню) в домівці Нардоньої Лічниці, в якому ординувало 8 лікарів: д-р Барвінський, д-р Гинилевич, д-р Дзерович, д-р Кашубинський, д-р Панчишин, д-р Софія Парфанович, д-р Прийма і д-р Цимбалістий. За пів року було принятих та обслідуваних в диспансері 200 хорих, уділено 230 лікарських порад. Диспансер є чинний від год. 12 до 2 попол. Сестра-обслідувателька зробила 20 відвідин у домах хорих на туберкульозу.

„Українське Гігієнічне Т-во" займалося й протиальгогольною акцією, доки цеї акції не перебрало на себе відновлене Т-во „Відродження", що її успішно веде дальше.

На майбутнє „У. Г. Т-во" поширить свою роботу на поборювання також інших недуг, а в першій мірі венеричних, які точать наш нарід, як наслідок воєнного лихоліття. Рівночасно „У. Г. Т." займеться фізичним вихованням нашої суспільности, а передовсім нашої молоді і в міру свого зросту буде щораз то більше дбати про піднесення суспільного здоровля.

Цього роду товариства мають у інших народів десятки тисяч членів. У нас — на жаль — у минулому звітовому році було тільки 195 членів, а в тому 36 лікарів, 117 студентів високих шкіл, 16 селян, 7 учителів, 7 урядовців, 3 товариства, 1 священик, 1 інжинір, 1 адвокат, 1 аптикар і 5 інших. Тому взиваємо в першу чергу всіх інтеліґентів (ток), а також свідоміших селян, міщан і робітників, щоб масово вписувалися до „Українського Гігієнічного Товариства". Річна вкладка для інтеліґентів на становищі виносить 6 зол., вписове 3 зол. Для селян, робітників, студентів (взагалі тих, що не можуть заплатити І. вкладки) річна вкладка 1 зол., вписове 1 зол. Зголошення в члени і членські вкладки пересилати на адресу: „Українське Гігієнічне Товариство", Львів, вул. Клушинська 3.

Не досить говорити, що „в здоровому тілі — здорова душа"! Своїм членством повинні ми зазначити, що цей клич — для нас не пустий звук, але що розуміємо вагу народнього здоровля, як основи народньої сили.

Марш. Пілсудський у Вильні.

Марш. Пілсудський виїхав 5. травня на кілька днів у Вильно. Перед виїздом приняв на 1-год. конференції міністра закордонних справ Залеського.

Криваві події в Індії.

У всіх гол. містах у півн. Індії день 6. травня був днем жалоби з причини арештування Ґандія. Всякий рух зупинився. В Дельгі замкнули колеґії та школи. В цілій лагорській провінції відбувалися 6. травня маніфестації. Поліція вжила зброї, стріляла до товпи. Було 30 ранених, у цьому 2 тяжко. Учасники походу, довгого на пів англ. милі, заатакували в Дельгі інспектора поліції, що їхав автом. Небаром прийшов більший відділ поліції та розігнав товпу. Около 30 людей, у тому кільканацять жінок ранені від колених ран. Небаром дійшло до другої сутички, поліція вжила пальної зброї. Індійська кіннота й англ. піхота патролюють по дільницях. У богатьох місцях Калькути дійшло до сутичок, коли індійці хотіли уладжувати жалобу. 400 евр. полісменів крім панцирних авт і краєвої поліції патролює по вулицях міста. Є ранені полісмени та маніфестанти. В Пешаварі арештували 25 індійців. Спокій приверчено. Берлінські часописи повідомляють, що німецькі текстильні фабрики, що вивозять товари до Індії, дістали з Індії від своїх представників вказівки, аби здержали дальшу висилку товарів, бо в Індії є гостра пропаганда проти закорд. краму. Індійські купці зобовязалися бойкотувати закорд. текстильні товари. Найбільше цей бойкот відбився на текст. крамі Саксонії.

Стрілянина в Мадриді.

Академічна молодь уладила маніфестацію у честь Унамуна, що приїхав у Мадрид. Маніфестацію вихіснували студенти-комуністи. Поліція, заатакована товпою, що не має нічого спільного з академиками, вжила пальної зброї. Був один убитий, кільканацять ранених, у цьому ніодного студента. Ранені зізнали, що їх на силу втягнули до маніфестації. Акад. союз осудив інцидент, ствердив, що не брав у них участи. Союз оголосив 24-год. страйк на знак солідаризування з проф. Унамуном, одначе застерігся, щоби страйк пройшов спокійно та без насильств.

Грабіжницький напад на Девея.

З Букарешту повідомляють: На авто, що ним їхали дорадник польського уряду Девей, жінка повновласного міністра Польщі в Букарешті Шембекова та повновласний міністр Румунії в Вашінґтоні Давіля, напало біля Букарешту 5. травня вночі шістьох бандитів. Напасники під загрозою револьверів ограбили подорожніх, Шембековій відібрали дорогоцінности, що їх мала на собі. Потім бандити позволили подорожнім відїхати у Букарешт. Пригода ця приключилася підчас повороту з палати Моґосавія біля Букарешту, де кн. Бібеску видав обід у честь Девея.

Мін. Юзефський на інспекції.

Дня 6. травня міністр вн. справ Юзефський приймав у Станиславові в воєвідстві делеґації. Був теж на авдієнції еп. Хомишин. В год. 12.30 відїхав міністр автом у Тернопіль. По дорозі задержався в Ямниці, Галичі, Бурштині та Рогатині, де його витали представники влади.

В середу вночі приїде мін. Юзефський до Львова. В четвер даватиме авдієнції у львівському воєвідстві.

Виарендування львівських м. театрів.

У вівторок під проводом радн. Ґрера було засідання театральної комісії. На денному порядку була справа виарендування міських театрів. Після дискусії комісія ухвалила більшістю голосів (5:3) віддати аренду театрів на 1930-31 рік Шіллерові, Чапельському та Заленському.

Від голосування здержалися радні Єдліч і Броньчик. Три члени комісії: сен. **Децикевич, сен. Туліє і д-р Солтис вийшли зі салі перед голосуванням.**

Пос. Рак-Михайловський на волі.

Другого з черги після бувш. посла Тарашкевича випустили з тюрми на волю бувш. посла Сел.-роб. Громади Рака-Михайловського. Сталося це наслідком розпорядку міністра справедливости, поки справа не буде ок. порішена. Пос. Рак-Михайловський приїхав 6. травня у Вильно.

Перед надзв. сесією сойму.

В соймі кружляли чутки, що внесення Центроліву в справі надзв. сесії сойму зложать марш. Дашинському вже 7. травня. Тогож дня марш. Дашинський віднесеться до Замку в справі авдієнції у президента держави. Сподіються, що авдієнція відбулася би 8. травня. Згідно з конституцією сойм на надзв. сесію мусить бути скликаний до 14 днів, тому сподіються, що речинець надзв. сесії устійнять на 22 травня. Ендецька преса твердить, що сесію відложать зараз після її скликання. В звязи з тим в колах лівиці говорять уже про можливість зложення другого внесення в справі скликання надзв. сесії.

Вислід виборів у черновецькій окрузі.

Д-р В. Дутчак вибраний послом.

У вівторок вечором наспіла до нас із Чернівець радісна вістка, що при доповнюючих виборах у черновецькому повіті вибраний послом до букарештенського парляменту незалежний український національний кандидат д-р Василь Дутчак. Вибори, як відомо, відбулися в неділю, 4. травня ц. р.

Д-р Василь Дутчак дістав 16.161 голосів, д-р Іл. Бачинський 10.673 гол., Еміль Сокор 7.798 гол., Модест Скалат 2.741 гол. Таким чином д-р Дутчак вибраний більшістю 5.488 голосів.

Цю виборчу побіду зорганізованих українських національних сил на Буковині можемо з приємністю тільки повитати.

В Мадриді всеж неспокійно.

Ґрупа студентів республиканців напала на монархіста д-ра Альбінана і побила його палицями. Тогож дня невідомі особи напали на шефа поліції в Мадриді й поранили його, після чого поліція стріляла до них, але нікого не вцілила й замаховці повтікали.

Після арештування Ґандія.

У Бомбаю відбулось віче 100 тисяч індійців, які ухвалили продовжувати боротьбу, вислати Ґандієві письмо із висловами співчуття та заявою, що боротьби нема без жертв і що арештування Ґандія вся Індія вважає великою жертвою на дорозі до визволення.

НОВИНКИ

— **На карти „Рідної Школи"** звільняючі від алькогольних напоїв з нагоди Воскресення Христового зложили в зол. Вп. Громадяни (ки): З **Брідщини:** по 5: о. Павула Василь — Смільно, Кочержук Роман — дир. ПСК, Гринивецький Ярослав, агроном, Ломиковський Гриць, учитель, 3: Ралько Іван; з **Левандівки:** 5: д-р Я. Гинилевич, по 2: Коморник Іван, Мороз Володимир, Кицила Іван, Кульчицький Іван, Галаївна Анна, Тусевич Парамон, Сенів Іван, Качоровський Іван, Пахольчук та 20 осіб нижче 2 зол. на загальну суму 21.70; з **Підгаєць:** по 5: пос. Олекса Яворський, суддя Метик Роман; 3: нот. Когут Андрій; по 2: Дмитро Виноградник, Товпаш Іван, Данькова Михайлича інж. Корчинський Стан.; зі **Станиславова:** 5: інж. Дутка Волод.; по 2: Рудницький Лев, упр. школи Винничук Михайло, Світна Евфрозина, Яремова Анна, Бігун Анна, Кардаш Анна та 3 особи нижче 2 зол. на заг. суму 3; з **Теребовельщини:** село Ластівці: 3: Апостол Волод.; по 2: Грошко Василь, Коробій Микола, Бобрик Петро та учит. Сохацький Василь, Залуже; о. Степан Хабурський, Заруде коло Зборова 5 з нагоди декан. соборчику. — Хто слідуючий.

— **За поширювання комуністичних летючок** львівський суд присяглих засудив 23-літнього Бронислава Лотоцького на 6 місяців вязниці. Слідство виявило, що обвинувачений діставав з Варшави на адресу Яблонського в Ялівци комуністичну літературу і поширював її між робітниками.

— **Польський сержант перед військовим судом.** Перед львівським воєнним судом почалася розправа проти сержанта Яхтгольца, обвинуваченого в тому, що 17. лютого 1929. у Скнилові убив свою жінку Евгенію. Сержант Яхтгольц жив зі своєю жінкою в незгоді, вона докоряла йому, що він тратить гроші на забави й пянство, а не дбає про неї ані про свої діти. Всі ці докори роздратували сержанта і одного дня у підпитому стані він пробив жінку ножем так, що вона незабаром померла. Розправа потріває кілька днів.

— **Львівська хроніка.** При вул. Марії Сніжної ч. 6. повісився 24-літній Осип Ґертлер. — Поліція арештувала Ізраеля Бавмґартена за обман, В. Ліщишина за крадіж роверів. — В Бруховичах у віллі Станислава Морачевського злодії вкрали кілька плащів, футро й інші дорогі річи вартости 1000 золотих. — При вул. Кульпарківській ч. 11. в помешканні Степана Голубця злодії вкрали кримське футро, вартости 3000 зол. — Станислав Тарчинський, 18-літній учень, замешкалий при вул. Бартоша Головацького ч. 11. втік з дому родичів і поліція не може його найти.

— **Щеплення проти віспи** у Львові розпочалося 1. травня і тріватиме до кінця червня. Згідно з законом із 19. липня 1919, цього року зобовязані до щеплення діти уроджені від 15. лютого 1929 до 14. лютого 1930. і всі діти в 7. році життя, вроджені від 1. січня до 31. грудня 1923 р. та та всі діти, яких не щеплено минулого року. Щеплення відбувається безплатно від 5. год. по-

полудні в таких льокалях: в школі ім. Конопніцької, вул. Зелена 10 і філія школи ім. св. Софії, Персенківка, в школі св. Анни, в школі св. Мартина, в школі ім. Зіморовича, вул. Личаківська ч. 167, в школі св. Миколи на Пасіках, в школі ім. Міцкевича, вул. Рутовського ч. 11, в приватнім помешканні вул. Рутовського ч. 23, в школі св. Магдалини, вул. Леона Сапіги ч. 11, санітарне заведення на Марійській пл. ч. 2. Від щеплення звільнені тільки діти хорі або ті, в яких родині є заразливі недуги і ті, яких родичі нащепили власним коштом. Родичі, що не пришлють дітей до щіплення, будуть карані згідно з законом.

— **„Стшельци" гуляють.** Не забулась іще подія розриття могил у місточку Поморяни, а вже мешканці цього місточка присилають нам знов дописі зі скаргами на тамошніх „стшельців", яких поведінка загрожує спокійному життю Поморян. На днях в українській захороніці в Поморянах „стшельци" вибили шиби, виважили віконні рами у д-ра Дичка й ушкодили вікна в купця Глявбера. „Стшельци" ходять по хатах, теоризують мешканців і примушують їх освітлювати вікна з нагоди свята 3. травня, хоч це освітлення очевидно не є примусове і нема ніякого правного закону, що в день цього польського державного свята вікна мусять бути обовязково освітлені. Як зачуваємо, кооп. „Сила" освітила дня 3. травня вікна й помістила чаліпки, побоюючись, що інакше „стшельци" витовчуть усі шиби. Пораб компетентним чинникам припинити самоволю „стшельцуф".

— **Пожежі.** В Романові біля Бібрки невідомі особи підпалили стирти із вівсом власности Потоцького. Одна стирта вартости 8000 зол. згоріла зовсім. Поліція шукає паліїв, а місцеві поляки знов мають нагоду добачувати в цьому акт саботажу.

— **Зрабували — 50 сотиків.** На шляху до Річиполя під Перемишлем Михайло Бач напав на Соломона Шперлінґа з Динова й погрожуючи йому штилетом, домагався грошей. Шперлінґ мав при собі тільки 50 сотиків і віддав напасникові, але пізнавши його, повідомив про все поліцію. І тепер Михайло Бач за 50 сотиків сидить в арешті і проклинає своє щастя

— **Заздрісна жінка.** Варшавський промисловець, замешкалий при вул. Бельведерській ч. 29 десять літ жив у згоді й любови зі своєю жінкою, віденкою Ядвигою, але по 10 роках, Рудольф Штайн почав оглядатись за товариством інших жінок, залишаючи Ядвигу в дома з дітьми і з чорними думками, зродженими зі заздрости. Зрівноважений Рудольф Штайн успокоював жінку як міг, запевнюючи, що він не зраджує її, а тільки любить забавитись в товаристві веселих дам. Але заздрісна жінка терпіла, почувала себе опущеною, зрадженою й одного дня чоловік, вернувши з фабрики, застав Ядвигу в постелі із простріленою головою, мертву, а на столі застав лист такого змісту: „Ти вже не любиш мене і я тобі вже заваджаю, тому покидаю тебе. Дбай про діти, будь здоров. Ядвига". При слідстві Рудольф Штайн доказує, що він жінки не зраджував, навіть любив її, а вся ця траґедія є плодом хоробливої заздрости жінки, яка не могла стерпіти цього, що чоловік по 10 роках не залюблений в неї так сильно, як першого дня по шлюбі.

— **Хто вивозив ґен. Кутепова?** Володимир Бурцев, відомий публіцист, історик російської революції, який свого часу викрив зраду Азефа, на власну руку почав слідство в справі Кутепова і має більше успіху, як париська поліція. „Последнія Новості" подають реляцію зі слідства Бурцева, з якого виявляється, що Кутепова вивозив чекіст Еллерт, секретар посольства СРСР в Парижі Гельфанд й Орлов Михайлов, який приїхав 1929 р. з Москви до Парижа. Справа вивезення Кутепова була обміркована й постановлена в Берліні в 7 ч. дому „Унтер ден Лінден", де тепер міститься радянське посольство. У вивезенні Кутепова грали також ролю Андро Чекелі з Будапешту, і Рудольф Бенц зі Швайцарії. Комуніст Еллерт перебував у Парижі під фальшивим прізвищем, яке зміняв пять раз: у Мінську він звався Чортов, в Палестині Геллер, в Польщі Орлов, у Швеції Юрачевський.

— **Роковини смерти Ґустава Фльобера.** Дня 7. травня Франція святкувала 50-ліття смерти одного з найбільших своїх письменників Ґустава Фльобера. Ґустав Фльобер залишив заледви кілька творів, але всі вони мають велику мистецьку вартість. Фльобер над деякими своїми творами працював і десять літ, працюючи по кілька днів над одною сторінкою, шліфуючи нераз одно речення цілими годинами. Пишучи повість „Салямбо" Фльобер їздив спеціяльно до Картаґіни, студіюючи там все, що було потрібне для повісти. Коли автор „Салямбо" відвідав на старість Картаґіну, витали його наче свого національного героя і повість Фльобера справді відограла велику ролю у відродженні молодого картаґінського руху. Свого часу французька преса оголосила анкету, із запитами, який твір французької літератури вважають читачі найкращим. Більшість голосів було за тим, що найкраща повість — це „Мадам Боварі" Фльобера. Сам Фльобер прожив життя самотним старим кавалером, удержуючи звязки тільки з великими письменниками, як Мопасан, Золя, який по смерти автора „Салямбо" видав окремий твір про свого приятеля.

— **Велика пожежа ліса.** Недалеко Ню Йорку вибухла пожежа ліса, яка охопила простір 20 км², й наробила богато шкоди. Вогонь перекинувся на села і спопелив 200 домів. Підчас гашення ліса і сіл було богато осіб поранених та попечених.

— **Психоза самовбивств у Відні.** Минулої неділі у Відні було 7 самовбивств, які скінчились смертю, рівночасно тогож дня 8 осіб пробувало покінчити життя, але їх урятовано. В більшости випадків причиною траґічного кроку була нужда, брак праці і недуги, а тільки Рудольф Ґрушіна і Герміна Куріль покінчили життя з нещасної любови, вони обидвоє застрілились у готелі, тому, що обставини не дозволяли їм повінчатись.

— **Бібліотеки в Німеччині.** Остання німецька статистика подає інформації про стан державних бібліотек у Німеччині, з яких має змогу користати населення. Берлінська має 9.360.000 томів; за нею йде Мюнхен з 4.260.000 томами, Ляйпціґ, що має 3.130.000, Дрезден 1.890.000, Гамбурґ 1.370.000, Штутґарт 1.400.000 і Франкфурт з 1.280.000 томами. Цікаве, що Берлін пропорціонально до скількости свого населення стоїть на 6-ім місці!

— **Спомини жінки Леніна.** В Москві вийшов друком перший том твору Крупської п. з. „Спомини про Леніна". Жінка вождя комуністичної революції оповідає, як познайомилась із Леніном в 1893 р. в Петрограді, як жила з ним на засланні в Сибірі, потім на еміграції; підчас революції 1905 р. та дає цікаві подробиці про підготовку більшовицького перевороту 1918 року. Крупська представляє свого чоловіка як людину всеціло віддану партійній боротьбі, позбавлену всякого змислу для особистого життя. Ленін жив тільки марксизмом і думкою про революцію. Навіть шахи і полювання, які любив у молодости, потім покинув, щоб не тратити енерґії „на дурниці". В першій молодости любив також спів і російську клясичну літературу. Підчас революції радше читав Чехова ніж твори комуністичних модерних поетів. Розлам у партії соц.-демократів на меньшевиків і більшовиків був для Леніна трагедією, йому було жаль зривати із товаришами меньшовиками особливо із Масловим. Критика підкреслює, що книжка Крупської написана без найменшого літературного хисту.

— **„Пісню про отамана"**, режісерії ґеніяльного Турянського, висвітлює тепер кіно „Утіха" (Сенкевича 6). Гра артистів тієї міри, як Адальберт ф. Шлетов, Рудольф Кляйн-Роґґе ставить цей архитвір на першому місці цьогорічної продукції. Фільму цю ілюструють дві орхестри, симфонічна та балайкова й російський хор, 16 людей, під батутою Полякова.

З нагоди ювилею митрополита Андрея.

Свято греко-катол. українських робітниць „Будучність" у Львові.

В неділю, дня 11. травня ц. р. відбудеться у Захисті св. Андрея (Улянівка) при вул. Бічній Стрийській ч. 3. (перед стрийською рогачкою на право) в 17 год. вечора ювилейне свято в честь Впреосв. митрополита Андрея під протекторатом Преосв. епископів Н. Будки і д-ра І. Бучка. Свято влаштовує Товариство греко-католицьких українських робітниць „Будучність". На програму складаються такі точки: 1) Торжественна кантата (хор ради. Купчинського); 2) Вступне слово п-ні Е. Тишинської; 3) Бортнянського — Концерт XXIII „Блаженні люде" (хор ради. Т. Купчинського); 4) Декламація; 5) Реферат — О. Гадзевича; 6) „Народні пісні" (хор „Будучности"); 7) Декламація; 8) Наша пісня" Матюка, „Це Син пливе" Копка, „Дума про Почаївську Божу Матір" (хор Т. Купчинського); 9) Привіт делеґатки робітниць; 10) Народні пісні (хор „Будучности"); 11) Декламація; 12) Ф. Колесси „Вулиця" (хор радн. Т. Купчинського); 13) Закінчення.

Наше львівське громадянство повинно взяти масову участь у цьому святі, щоби віддати пошану Ювилятові та дати доказ, що львівським громадянам і громадянкам не байдужа орґанізація українських робітниць. Особливо численна участь нашої інтеліґенції в цьому святі може мати дуже гарний вплив на тих робітниць, що досі не були зорґанізовані та зазнавали за мало опіки від нашої громади.

— **Як найщиріше** дякуємо Вп. Д-ру Б. Танне, лікареві в Долині, за безплатну лікарську поміч вбогому учневі нашої школи й поручаємо Його увазі нашого Громадянства. 2021

Зі спортового життя.

Загальні Збори Карпатського Лещетарського Клюбу.

Звичайні Загальні Збори Карпатського Лещетарського Клюбу відбудуться в пятницю, 9. ц. м., в год. 7. вечором, в салі Міщанського Брацтва, Руська 3. Всі члени повинні обовязково прибути!

Виділ.

Львів: Сокіл IV—Зоря 12:0 (6:0)

У тренінґових змаганнях дня 3. ц. м. побідив Сокіл легко дружину Зорі, яка виступила до цих змагань в дещо ослабленому окладі. Нерівні сили вплинули на монотонну гру, а Сокіл неоправдано легковажив противника та не старався показати гарної гри. Найліпшим на грищі був Терлецький, який добув 6 воріт, Чорний і Дунько по 2, а Фурда і Віршук по 1.

Станиславів: Єдність—Пролом 6:0 (3:0).

Склад Пролому: Михалевич (Путик), Росяк Ковальський; Процик, Павловський, Гусак; Ліськевич І, Моклович, Маруняк, Кернякевич, Панашій. Вповні заслужена програна української дружини, що грала дуже слабо. Вислід (дещо може за високий як на сили обох дружин) завдячує Пролом у першій мірі воротареві Михалевичеві, котрого й заступив Путик, а дальше непродуктивній грі нашого атаку, в котрім добре грав тільки Маруняк. Найліпшим з нашої дружини був Павловський, що працював усіми силами. Нашим грачам бракує ще богато, а головно старту до мяча. Дещо більша амбіція й охота до гри також не зашкодилиб. Хід гри доволі нудний. В 9 м. пускає Михалевич (зле уставлений) перші ворота, другі міг боронити пястуком, треті (з карного) пустив під себе. В тім часі Михалевич розбитий уступив місця Путикові. Перші ворота по перерві — це вина оборони, другі і треті не до оборони. Наш атак зіпсував кілька певних позицій. Суддя п. Брах д. добрий. Змагання ті повинні бути доброю лекцією для дружини І II проводу. **Т. Л.**

Дописи.

ПОСАДА ХИРІВСЬКА. **(Поліція в читальні).** Другого дня Великодня ц. р. вечором зійшлися члени читальні „Просвіти" до власного недавно купленого будинку на реферат про Тараса Шевченка. Зараз на початку реферату явилася на салі поліція і казала всім розійтися. Поліції пояснили, що всі присутні є членами читальні і тому мають право сходитися на свої реферати. Поліція зажадала спису членів, а один з поліціянтів вкліз на сцену і зачіпив головою в лямпу, яка впала й розбилася. Стало темно. По гострому наказу поліції люди почали скоро розходитись. Настав стиск, зойк і плач, бо в темній салі дехто впав на землю, а інші топтали по них. Поліція вийшла з салі на подвіря, де стояла вже й хирівська поліція, готова до інтервенції.Поліція і „стшельци" відійшли від читальняного будинку щойно тоді, коли ні на салі ні на подвірі не стало ні одного просвітянина. В неділю 27. квітня вечором „стшельци" знова демонстраційно проходжувалися біля читальняного будинку і віддали з револьверів на пострах два стріли. Булоб бажано, аби Українська Парл. Репрезентація заінтересувалася відносинами в Хирівщині і заінтерпелювала про них відповідні власти.

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 6. травня ц. р.: за масло експортове солене пріма і за масло несолене бльокове 4·50 зол. за кільограм.; за літру молока 0·34 зол.; за літру сметани 1·70 зол.; за копу яєць 5·90 до 6·— зол.

Нові книжки й журнали.

ЖУРНАЛИ:

„Літературно-Науковий Вістник". Річник XIX. Книжка V. За травень 1930 р. Зміст: Н. Лівицька-Холодна: Весна; Е. Маланюк: Убвйникам; Р. Завадович: Соняшна каскада; Улас Самчук: Бронзова дівчина; Пер Декав і Ежен Ґріль: Божевілля Рене Фільоа; Н. Кали-вія: Нове плем'я; Ст. Смаль-Стоцький: В. Шев-ченкові роковини; Н. Лівицька-Холодна: Весна; Ю. Колляра: Спогади юнацьких днів; Пил. Франк; Значіння сучасних (фізикальних) теорій для загальної теорії пізнання; Д-р Лука Лу-ців: Франко про рідну мову в школі; Д. Д.: Процес; О. В.: Вибори і „те, що найважніше"; Л. Мосендз: А. Ірасек; Ксен. Сосенко: Про мої досліди над староукраїнським святом Різдва; д-р А. Річинський: Свята Софія Київська; Бі-бліографія; Нові книжки.

„Шлях виховання і навчання", педаго-гічно-методичний місячник. Рік IV. Ч. 5. Львів, травень 1930. Зміст: 1) Колективізм чи індиві-дуалізм; 2) Сучасні проблеми виховання й нав-чання; 3) Шкільництво у Злучених Державах Пів. Америки; 4) Природна метода навчання письма; 5) Практичні вчительські іспити; 6) Огляд педагог. й осв. руху; 7) Критика й бі-бліографія; 8) Справлення похибок.

„Лікарський Вістник", орган лікарської комісії Наук. Т-ва ім. Шевченка і Українсько-го Лікарського Т-ва у Львові. Рік VIII. Ч. 1. Львів, 15. квітня 1930. Зміст: 25-ліття „На-родньої Лічниці" і будова українського шпи-талю у Львові; Ювилейна Академія „Народ-ньої Лічниці"; д-р Е. Т. Бурачинський: 25-ліття „Народньої Лічниці"; д-р І. Крипякевич: У-країнські шпиталі у Львові в XVI.—XVIII. ст. Звіт з діяльности Українського Гігієнічного Т-ва за 1929 р.; Звіт з діяльности Українсько-го Лікарського Т-ва за 1929 р.; † Д-р Евген Лукасевич.

„Сокільські Вісти", орган Українського Сокільства". Річник III. Ч. 4. За квітень 1930. Додаток: Руханковий додаток „Сокільських „Вістей".

„Пластун", часопис пластової молодежи. Рік V. Ч. 7. Квітень 1930. Ужгород.

„Вільне Козацтво", літературний і полі-тичний журнал. Рік видання III. Ч. 56. Прага, 25. квітня 1930.

„Нова Хата", журнал для плекання на-шої культури. Рік VI. Ч. 5. Львів, травень 1930. Зміст: К. Малицька: У свято матери; Про українську сорочку; Звіт із заг. зборів кооп. „Українське народне мистецтво"; Чайка Дністрова: За добрих часів; У справі народ-ньої ноші: Спідниця; О. Ж.: До дискусійної проблеми; Ріжні вісти; Моди; Ручні роботи; Н. Королівa: Декоративні полички; д-р Р. Мо-гильницький: Дещо про руханку дитини; Д-р Е. Дурделло: Косметичні поради; С. Куликівна; Мати трьох модерних дочок; Приписи; Ілю-страції.

ОГОЛОШЕННЯ

Подяка.

Невмолима смерть забрала зпоміж нас Найдорожчого Мужа, Батька і Дідуня бл. п. о. Івана Яворського, пароха в Стрільбичах. Всім, які словом і ділом старались облегчити нам страшний удар судьби, складаємо щиру подяку. — Зокрема дякуємо Впр. о. крилошанинові Францові Рабієві за провід у похоронах і глибоко зворушливе прощальне слово над могилою. — Впр. о Модестові Пелехові, Ігуменові Ч. С. В. В. за прегарну промову в церкві, Впр. о. деканові Евгенові Козаневичеві за провід в похоронному обряді і експортації тіла, Впр. о. Іванові Шпиталеві за прощальні слова при виносі тіла, Впр. о. деканові Андрієві Бенцінові за духовну поміч, заосмотрення Найсв. Тайнами і обяви щирої прихильности в часі недуги Покійника, Впр о. Станиславові Дашові за обслугу парохії в часі недуги Покійника, Впр о. Кипріянові Ясеницькому і о. Іванові Штернберг-Стояловському і о. проф. Онуфрієві Гадзевичеві, що не пожаліли трудів далекої дороги і прибули віддати послідну прислугу, та о. Михайлові Вовчикові, який з далекої Яблінки прибув та відправив панахиду над тілом Покійника, Впр. о. деканові Василеві Олексинові і Всч. оо. Антонові Хилякові, Маркилові Раставецькому, Михайлові Добрянському, Іванові Ольшанському, Володимирові Горницькому, Прокопові Тисові, Василеві Рудавському, Антонові Рудницькому, Зенонові Штернберг-Стояловському, Евгенові Тимчишинові, Іванові Рибакові, Францові Масланикові за участь в похоронах а о. сотрудникові Іванові Солтикевичеві за щиру та повної посвяти поміч в часі похорону. Особливо дякуємо Високодостойному сенаторові Михайлові Галущинському за щирі слова прощання над могилою Покійника від Головного Тов. „Просвіти", У. Н. Д. О. і Української Парляментарної репрезентації, Вп. послові Володимирові Зубрицькому та п. інж. Іванові Марковському за участь в похоронах, Вп Панству Пукачам за поміч при уладженню похоронів зі взірцевим порядком, а п. Пукачеві ще й за прощальну промову від громадян Стрільбич, Вп. Осипові Білобрамові, який мимо старечого віку обняв провід хору та всім членам просвітянського — старосамбірського хору за прегарний спів. Дальше дякуємо Вп. Стефанові Солукові і п. Ярославі Микитівній за участь в похороні зі шкільною молодю, Вп. п. д-ру Теодорові Соневицькому і д-ру Іванові Хомі дякуємо за совісну лікарську опіку в часі довготревалої недуги Покійника. Дальше всім прочим участникам сумних обрядів і тим, котрі зложенням вінків на домовину, словом та письмом проявляли нам свою прихильність та висказали слова потіхи і розради — щире Спаси Біг. — Стрільбичі, в квітні 1930 р. — **Ольга Яворська** — вдова, **Володимир Яворський** — син, **Марія з Зарицьких Яворська** — синова, **Лідія, Леонід, Мирослав** — внуки. 202

За редакцію відповідає Олександер Костик. Чиддв Видавнича Спілка „Діло". В друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів. Ринок ч. 10.